

Sygn. akt VII Ua 32/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

Przewodniczący SSO Monika Roslan - Karasińska (spr.)

Sędziowie SO Małgorzata Jarząbek

SO Dorota Michalska

Protokolant st.sekr.sądowy Mariusz Żelazek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 maja 2019 r. w Warszawie

sprawy M. L. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zasiłek pogrzebowy

na skutek apelacji wniesionej przez odwołującą

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 października 2018 roku sygn. akt VI U 243/18

oddala apelację.

SSO Małgorzata Jarząbek SSO Monika Roslan – Karasińska SSO Dorota Michalska

Sygn. akt VII Ua 32/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 października 2018 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, orzekając w sprawie M. L. (1) przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. o zasiłek pogrzebowy, oddalił odwołanie M. L. (1) od decyzji organu rentowego z dnia 6 czerwca 2018 r., znak: (...).

Sąd I instancji ustalił, że J. S. - wnuk odwołującej (syn córki M. L. (2)) zmarł w dniu 14 sierpnia 2017 r. J. S. zmarł na skutek wypadku samochodowego. Jego matka - M. L. (2) pojechała na miejsce zdarzenia i dopełniła wszelkich formalności związanych ze zorganizowaniem pogrzebu. M. L. (2) pokryła również koszty pogrzebu J. S. z własnych środków. Na jej nazwisko zakład (...) w P. wystawił Fakturę VAT (...) z dnia 21 sierpnia 2017 r. na kwotę 1.999 zł oraz Fakturę VAT (...) z dnia 21 sierpnia 2017 r. na kwotę 700 zł. Pismem z dnia 18 maja 2018 r. opatrzonym własnoręcznym podpisem matka zmarłego - M. L. (2) oświadczyła, że nie będzie ubiegać się zapłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłym synu J. S.. W dniu 25 maja 2018 r. odwołująca złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziale w W. wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłym wnuku J. S.. Do wniosku dołączyła Fakturę VAT (...) z dnia 21 sierpnia 2017 r. na kwotę 1.999 zł oraz Fakturę VAT (...) z dnia 21 sierpnia 2017 r. na kwotę 700 zł. We wniosku wskazała, że dokumenty opiewają na nazwisko jej córki M. L. (2).

Decyzją z dnia 6 czerwca 2018 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił odwołującej prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym J. S. w kwocie 4.000,00 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z posiadanej dokumentacji wynika, że koszty pogrzebu za zmarłego J. S. w wysokości 2.698,00 zł zostały poniesione przez M. L. (2). Odwołująca natomiast nie udokumentowała poniesionych kosztów pogrzebu. Wobec powyższego odwołująca nie ma prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 14 sierpnia 2017 r. J. S..

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie wyżej wskazanych dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych i aktach rentowych. Autentyczności

i treści w/w dokumentów nie kwestionowała żadna ze stron, dlatego Sąd I instancji uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy w sprawie. Ponadto Sąd Rejonowy oparł się na zeznaniach odwołującej, która wskazała, że jej córka M. L. (2) pokryła koszty pogrzebu J. S. z własnych środków, na co wskazują też dwie faktury VAT wystawione przez zakład pogrzebowy. Sąd Rejonowy zważył, że zeznania odwołującej korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, toteż uznał je za wiarygodne w całości. Sąd Rejonowy podjął też próbę ustalenia adresu świadka M. L. (2) jednak z oświadczenia odwołującej wynikało, że córka po śmierci syna wyjechała za granicę i nie kontaktuje się z rodziną. Odwołująca oświadczyła natomiast, że nie zna jej adresu zamieszkania.

Sąd Rejonowy zważył, że odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu. Wskazał, że warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia emerytalnego i rentowego (w tym do zasiłku pogrzebowego), zasady ustalania wysokości świadczeń oraz zasady i tryb przyznawania wypłaty świadczeń określa ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z art. 77 ust. 1 ww. ustawy zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci ubezpieczonego, osoby pobierającej emeryturę lub rentę, osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania, członka rodziny osoby wymienionej w pkt 1 i 2. Zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu (art. 78 ust. 2 ustawy). W razie poniesienia kosztów pogrzebu przez więcej niż jedną osobę lub podmiot, o którym mowa w ust. 2, zasiłek pogrzebowy ulega podziałowi pomiędzy te osoby lub podmioty - proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu (art. 78 ust. 3 ustawy). Zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4.000,00 zł (art. 80). Przepisy ww. ustawy statuują zasadę, że zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie (innemu podmiotowi), która pokryła koszty pogrzebu. W przypadku pokrycia kosztów pogrzebu przez kilka osób - koszty ulegają podziałowi proporcjonalnie do poniesionych wydatków.

W wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Rejonowy ustalił, że koszty pogrzebu J. S. pokryła jego matka - M. L. (2) z własnych środków. Na jej nazwisko zostały również wystawione przez zakład pogrzebowy dwie faktury VAT z dnia 21 sierpnia 2017 r. Odwołująca w toku zeznań przyznała, że koszty te pokryła M. L. (2), natomiast to odwołująca wniosła o przyznanie jej zasiłku pogrzebowego, albowiem M. L. (2) oświadczeniem z dnia 18 maja 2018 r. zrzekła się prawa do wypłaty na jej rzecz zasiłku pogrzebowego. Dowodem poświadczającym fakt partycypacji w kosztach są niewątpliwie faktury VAT wystawione przez zakład pogrzebowy, które w niniejszej sprawie opiewają na nazwisko odwołującej. Brak jest natomiast dowodów poświadczających, że odwołująca również poniosła koszty pogrzebu zmarłego wnuka w jakikolwiek części. Wobec powyższego – zdaniem Sądu Rejonowego - w przedmiotowej sprawie nie zachodzą przesłanki przyznania odwołującej prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym wnuku J. S.. Na marginesie Sąd Rejonowy wskazał, że rozumie bardzo trudną sytuację, w jakiej znalazła się odwołująca po tragicznej śmierci wnuka i fakt, że w takich okolicznościach nie myśli się o fakturach czy rachunkach co podkreślała odwołująca jednak w świetle przepisów ustawy dowody pokrycia kosztów pogrzebu są warunkiem koniecznym do przyznania prawa do zasiłku pogrzebowego.

Uwzględniając wskazane argumenty Sąd I instancji oddalił odwołanie M. L. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 6 czerwca 2018 r., znak: (...).

Odwołująca **M. L. (1)** w dniu 10 grudnia 2018 r. wywiodła apelację od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 30 października 2018 r. W uzasadnieniu apelacji odwołująca jeszcze raz wskazała,

że to ona pokryła faktyczne koszty pogrzebu wnuka, natomiast faktury zostały wystawione na jej córkę M. L. (2). Córka odwołującej w momencie śmierci J. S. była bezrobotna i nie posiadała żadnych środków na pokrycie kosztów pogrzebu. Dlatego odwołująca pokryła wszelkie koszty, a córka odwołującej złożyła pisemne oświadczenie, że nie będzie się ubiegać o wypłatę zasiłku pogrzebowego. Odwołująca podkreśliła również, że zasiłek pogrzebowy winien przysługiwać choćby jednemu najbliższemu członkowi rodziny zmarłego, bez względu na to, na kogo zostały wystawione dokumenty, stanowiące potwierdzenie rozliczenia kosztów pogrzebu. Na tej podstawie odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie na jej rzecz prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym wnuku J. S. (apelacja k. 24-25 a.s.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja odwołującej, jako niezasadna, podlegała oddaleniu.

Tytułem wstępu wskazać należy, że analiza treści apelacji prowadzi do wniosku, że skarżąca bez podania podstawy prawnej oraz nie formułując konkretnych zarzutów w apelacji, zarzuciła Sądowi I instancji błędną ocenę wykładni przepisów art. 77-78 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2019 r., poz. 39 ze zm.), skutkującą oddaleniem odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 6 czerwca 2018 r., znak: (...). Uchybienie to, zważywszy że Sąd Odwoławczy jest sądem merytorycznym i w konsekwencji jest uprawniony do dokonania własnej oceny prawnej zgłoszonego przez skarżącą żądania, nie uniemożliwiło w okolicznościach niniejszej sprawy przeprowadzenia kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku. Sformułowany przez skarżącą zarzut odnosi się bowiem do dokonania przez Sąd I instancji wadliwej subsumpcji w/w regulacji do ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego, a zatem do naruszenia przepisów prawa materialnego w zakresie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Tym samym prawidłowość zastosowania wskazanych powyżej norm prawnych w kontekście jednoznacznej treści uzasadnienia wywiedzonego przez odwołującą środka zaskarżenia, nie budzi zdaniem Sądu Okręgowego żadnych wątpliwości.

Zgodnie z treścią art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci: ubezpieczonego, osoby pobierającej emeryturę lub rentę, osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania, a także członka rodziny ubezpieczonego albo osoby pobierającej emeryturę lub rentę. Stosownie zaś do treści powołanej ustawy zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu. W razie poniesionych kosztów pogrzebu przez więcej niż jedną osobę lub podmiot wyżej wymieniony, zasiłek pogrzebowy uległa podziałowi pomiędzy te osoby lub podmioty – proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu. Celem przepisu art. 78 ust. 1 ustawy jest zapewnienie możliwości zorganizowania pogrzebu osób, których katalog zawiera art. 77 ust. 1 ustawy (a więc po śmierci, których przysługuje zasiłek pogrzebowy) poprzez przyznanie zasiłku pogrzebowego na rzecz osoby finansującej pochówek. Nie sposób zatem przyjąć, że zamiarem ustawodawcy było pozbawienie prawa do zasiłku pogrzebowego, a tym samym pozbawienie możliwości zorganizowania pochówku osób, które chcą się tego podjąć, nie mają jednak środków na fizyczne uiszczenie kwoty będącej równowartością wynagrodzenia za usługi pogrzebowe. W ocenie Sądu Okręgowego użyte w art. 78 ust. 1 ustawy wyrażenie „pokryła koszty pogrzebu” odnosić należy do osób, które fizycznie dokonały już zapłaty za zorganizowanie pogrzebu, ale także tych, które są zobowiązane do ich poniesienia, wobec których odroczone termin płatności. Beneficjentem zasiłku pogrzebowego jest osoba faktycznie zobowiązana do poniesienia kosztów pogrzebu. I chociaż praktyka zna sytuacje, w których odmawia się prawa do zasiłku pogrzebowego, są sytuacje niezwykle wyjątkowe, zalicza się do nich np. wprowadzenie w błąd organu ubezpieczeń społecznych, posługiwanie się fikcyjnymi spreparowanymi dowodami, znowę zakładu pogrzebowego i wnioskodawcy w zakresie „sprzedaży usług pogrzebowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r. II UK 14/2010).

W realiach rozpatrywanej sprawy, odwołująca jako babcia zmarłego J. S., a więc jako osoba bliska zmarłemu, miałaby prawo do uzyskania świadczenia, o które się ubiegała, o ile przedstawiłaby dowody potwierdzające fakt pokrycia kosztów pogrzebu. Tego rodzaju warunek formułuje wprost art. 78 ust. 1 ustawy emerytalnej, nie wskazując przy tym,

jakie dokumenty i w jakiej formie powinny być przedstawione. W świetle powyższej regulacji, odwołująca była jednak zobowiązana do tego, aby dowieść, że pokryła koszty pogrzebu. Temu celowi, w świetle § 16 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe służy oświadczenie o pokryciu kosztów pogrzebu w całości lub w części, które powinno być dołączone do wniosku o zasiłek pogrzebowy. Odwołująca takiego dokument nie złożyła, załączając jedynie dwie faktury VAT nr: (...) z dnia 21 sierpnia 2017 r. na kwotę 1.999 zł i na kwotę 700 zł wystawione przez zakład (...) na nazwisko matki zmarłego M. L. (2), która jednocześnie oświadczyła, iż pomimo tego, że poniosła koszty pogrzebu syna, to nie będzie ubiegać się o wypłatę na jej rzecz zasiłku pogrzebowego. Oświadczenie to nie jest jednak wystarczające do tego, aby zasiłek pogrzebowy został wypłacony na rzecz innej osoby bliskiej zmarłego, albowiem użyte w przepisie art. 78 ust. 1 ustawy wyrażenie „pokryła koszty pogrzebu” odnosić należy do osób, które fizycznie dokonały już zapłaty za zorganizowanie pogrzebu, ale także tych, które są zobowiązane do ich poniesienia, wobec których odroczone termin płatności. Taką osobą w niniejszej sprawie jest natomiast matka zmarłego M. L. (2), a nie odwołująca. Skoro w aktach rentowych znajdują się wyłącznie dokumenty rozliczeniowe, świadczące o tym, że to matka zmarłego M. L. (2) pokryła koszty pogrzebu syna, to tym samym uznać należy, że to ona jest jedyną osobą uprawnioną w świetle powołanych regulacji do wystąpienia z wnioskiem o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłym synu. Tym samym powoływane przez odwołującą argumenty, odnoszące się do szczególnego rodzaju okoliczności związanych ze śmiercią osoby bliskiej, tj. wnuka, jakie towarzyszyły procedurze ubiegania się przez nią o wypłatę zasiłku pogrzebowego, nie mogą odnieść skutku. Sąd Okręgowy nie neguje faktu, że śmierć wnuka była dla odwołującej jednym z najbardziej traumatycznych przeżyć w życiu i oznaczała dla niej koniec ważnych relacji rodzinnych. W jej codziennej egzystencji niewątpliwie zabrakło jednej z osób ważnych emocjonalnie, z którą wiązała szereg nadziei i przyzwyczajęń. Nie ulega też wątpliwości, że odwołująca nadal odczuwa ogromną pustkę i żal po śmierci wnuka i pustka ta będzie jej towarzyszyła do końca życia. Pomimo tego, że nagła i tragiczna śmierć osoby bliskiej rodzi poczucie wielkiej krzywdy, to jednak wskazać należy, że przepisy prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący i nie mają na ich gruncie zastosowania zasady współżycia społecznego, a więc nie ma możliwości odstępstwa od istniejących regulacji prawnych z uwagi na szczególne okoliczności życiowe świadczeniobiorców.

Trafnie zatem zauważył Sąd I instancji, że to matka zmarłego J. S., która udokumentowała pokrycie kosztów pogrzebu syna, była jedyną uprawnioną osobą do otrzymania zasiłku pogrzebowego. Dowodem poświadczającym fakt partycypacji w kosztach są niewątpliwie faktury VAT wystawione przez zakład pogrzebowy, które w niniejszej sprawie opiewały na nazwisko matki zmarłego. Brak jest natomiast jakichkolwiek innych dowodów potwierdzających, że odwołująca w jakiegokolwiek części partycypowała w kosztach pogrzebu wnuka. Z kolei samo zrzeczenie się przez córkę odwołującej M. L. (2) prawa do zasiłku pogrzebowego nie powoduje przeniesienia tego prawa na odwołującą. Decyzja organu rentowego o przyznaniu prawa do zasiłku pogrzebowego ma charakter indywidualny i dotyczy wyłącznie jednej z osób uprawnionych, o których mowa w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a także po spełnieniu przez nią przesłanek sine qua non z art. 78 powołanej ustawy. Sąd Rejonowy, odmawiając odwołującej przyznania prawa do dochodzonego przez nią świadczenia nie naruszył zatem wskazanych powyżej przepisów ustawy emerytalnej.

Z przyczyn wskazanych powyżej, apelacja odwołującej nie mogła skutkować ani zmianą, ani uchyleniem zaskarżonego wyroku. Podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSO Małgorzata Jarząbek SSO Monika Roslan-Karasińska SSO Dorota Michalska

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)